

การอธิบาย การบรรยาย และการพรรณนา

การอธิบาย การบรรยาย การพรรณนาแตกต่างกันตรงจุดประสงค์ ดังนี้

การอธิบาย	การบรรยาย	การพรรณนา
เพื่อ ให้เกิดความเข้าใจ	เพื่อให้เรื่องราว ให้มีความรู้	เพื่อ ให้จินตนาการ มองเห็นภาพ เกิดอารมณ์สะเทือนใจ

ในการพิจารณาเพื่อตอบว่าเป็นการอธิบาย การบรรยาย หรือการพรรณนา อาจพิจารณาจากกลวิธีที่ใช้ซึ่งต่างกัันดังนี้

กลวิธีการอธิบาย

๑. การอธิบายตามลำดับขั้น กลวิธีนี้เหมาะที่จะใช้อธิบายกิจกรรม การปฏิบัติ หรือการเปลี่ยนแปลงที่เป็นกระบวนการ หรือเป็นกรรมวิธีซึ่งมีลำดับขั้นตอน เช่น การปรุงอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ การเจริญเติบโตของพืชและสัตว์

๒. การให้ตัวอย่าง กลวิธีนี้เหมาะที่จะใช้อธิบาย หลักการ หลักธรรม หรือวิธีการ หรือข้อความรู้อย่างซึ่งเข้าใจยาก เมื่อใช้ตัวอย่างประกอบ จะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

๓. การเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างกัน กลวิธีนี้เหมาะที่จะใช้อธิบายสิ่งที่ไม่เป็นที่คุ้นเคย หรือ สิ่งแปลกใหม่ โดยวิธีการนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นที่คุ้นเคย หรือรู้จักกันดีอยู่แล้วว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไรร

๔. การชี้สาเหตุและผลลัพธ์สัมพันธ์กัน กลวิธีนี้เหมาะที่จะใช้อธิบายเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันทางเหตุ ผลอาจจะอธิบายจากสาเหตุ ไปสู่ผลลัพธ์ หรือผลลัพธ์ไปสู่สาเหตุก็ได้

๕. การให้นิยาม กลวิธีนี้เหมาะที่จะใช้อธิบายคำศัพท์ยาก หรือคำศัพท์ที่ยังเข้าใจไม่ตรงกัน ให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน

๖. การกล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำต่างออกไป จะใช้กลวิธีนี้เมื่อกล่าวไปแล้วยังไม่เป็นที่เข้าใจ จึงต้องกล่าวซ้ำอีกครั้ง เนื้อความเท่าเดิม แต่ใช้ถ้อยคำและผูกประโยคต่างออกไป

ข้อสังเกต

ในการอธิบายอาจจะใช้กลวิธีการอธิบายหลาย ๆ ลักษณะประกอบกัน

ตัวอย่าง

เล็กต่างกับหายที่ว่าเล็กหมายความว่าไม่ทำอีกต่อไป ส่วนหายหมายความว่าไม่มีอีกต่อไป เล็กกลัวผี คือไม่รู้สีกกลัวผีอีกแล้ว เป็นกริยาที่กระทำด้วยความตั้งใจของตน ส่วนหายกลัวผี คือ ความรู้สึกกลัวผีไม่มีอีกแล้ว ความรู้สึกเช่นนั้นสิ้นสูญไปโดยมิได้อยู่ในอำนาจบังคับของเรา เล็กโกรธกับหายโกรธก็ทำนองเดียวกัน

* ข้อความที่ยกมาใช้กลวิธีการอธิบายทั้งเปรียบเทียบความต่างกัน การนิยามและการใช้ตัวอย่าง

ตัวอย่างข้อสอบ

๑. ข้อความต่อไปนี้ใช้วิธีอธิบายแบบใด

การทำห่อหมกนั้นต้องใช้เวลา เตรียมใบตอง เจียนใบตองสำหรับห่อ เลือกใบยอที่ไม่อ่อนเกินไปมาฉีกเป็นชิ้นๆ ปลาย่อนหรือปลาสวายแม่น้ำที่จะนำมาทำห่อหมกต้องแล้เอาแต่หัวกับพุงแยกไว้ต่างหาก น้ำพริกแกงที่ใช้คือน้ำพริกแกงเผ็ด แต่ไม่ใช่เครื่องเทศ กะทิคั้นเอาแต่หัว รวมเครื่องปรุงใส่ลงอ่าง คนจน “ขึ้น” ตักใส่ใบตอง ห่อ แล้วนำไปนึ่งจนสุก

๑. ให้นิยาม

๒. ใช้ตัวอย่าง

๓. ชี้แจงตามลำดับขั้น

๔. เปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง

๒. ข้อความต่อไปนี้อธิบายตามกลวิธีในข้อใด

“ตลาดนัดเป็นตลาดชั่วคราวที่มีการนัดหมายให้ผู้ซื้อและผู้ขายมาชุมนุมกันเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันประมาณ ๗ วันต่อครั้ง หรือครึ่งเดือนต่อครั้ง ตามแต่จะนัดหมายตกลงกัน”

๑. การอธิบายตามลำดับขั้น

๒. การจำกัดความ

๓. การชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

๔. การกล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำที่แปลกไป

๓. “การทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ต้องเป็นระบบและมีระเบียบ

ร่างกายจึงอยู่เป็นปกติและเจ้าของร่างกายจะรู้สึกสบายดี เมื่อใดอวัยวะต่าง ๆ เกิดความขัดข้อง อาทิเกิดอุบัติเหตุ โลหิตไหลออกนอกเส้นโลหิตในสมอง เป็นการไม่อยู่ในระเบียบของการสูบฉีดโลหิต เจ้าของร่างกายก็จะล้มป่วยเป็นอัมพาตหรือถึงแก่ชีวิตได้”

ข้อความนี้เป็นการอธิบายโดยใช้กลวิธีใด

๑. ยกตัวอย่าง

๒. เปรียบเทียบความเหมือนความต่าง

๓. อธิบายตามลำดับขั้นตอน

๔. ชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

๔. “ในจำพวกสัตว์ป่าสี่เท้าเลี้ยงลูกด้วยนมแล้ว สมเสร็จเป็นสัตว์ที่แปลกกว่าเพื่อน

รูปร่างหน้าตามีส่วนต่างๆ ของสัตว์หลายชนิดมารวมกันอย่างละนิดละหน่อย แล้วกลายเป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงได้ชื่อว่า “สมเสร็จหรือผสมเสร็จ” หมายถึง การผสมเสร็จแล้วจนกลายเป็นสัตว์พันธุ์ใหม่ขึ้นมา”

ข้อความข้างต้นนี้ ใช้กลวิธีการอธิบายตรงกับข้อใด

๑. การให้ตัวอย่าง

๒. การอธิบายตามลำดับขั้น

๓. การกล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำแปลกออกไป

๔. การชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

๕. “สมเสร็จมีตาสองข้างเล็ก หูคล้ายหนูหู จมูกมองดูคล้ายวงช้าง แต่ไม่ยาวยืด-หดได้ แต่ไม่สามารถจับสิ่งของได้เหมือนช้าง ฟันคล้ายฟันม้า หรือลา รูปร่างตัวไปคล้ายแรด”

ข้อความข้างต้นนี้ใช้กลวิธีอธิบายตรงตามข้อใด

๑. การให้คำจำกัดความ

๒. การอธิบายตามลำดับขั้น

๓. การเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง

๔. การกล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำแปลกออกไป

๖. “คนเราต่างก็ต้องการการยอมรับจากสังคมด้วยกันทั้งสิ้น
ไม่มีใครเลยที่จะพอใจกับการถูกสังคมรังเกียจ หรือตำหนิ”

ข้อความนี้เป็นการอธิบายโดยกลวิธีใด

๑. ให้คำนิยาม

๒. ชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

๓. เปรียบความเหมือนความต่าง

๔. กล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำที่แปลกออกไป

กลวิธีการบรรยาย

๑. การเลือกหัวข้อ เนื้อหา และความคิดรวบยอด ควรเลือกหัวข้อ เนื้อหา

และความคิดรวบยอดที่น่าสนใจ ให้ความรู้ ความบันเทิง และความจรรโลงใจแก่ผู้อ่านผู้ฟัง ส่วนการตั้งชื่อเรื่อง อาจตั้งภายหลังก็ได้

๒. การจัดเนื้อหา

(๑) การบรรยายจะมีเนื้อหาเป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ มีการดำเนินเรื่องว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ถ้าต้องการเน้นอะไรเป็นพิเศษ ก็ให้เรียงไว้ตอนต้นประโยค

(๒) เลือกเฉพาะเหตุการณ์ที่สำคัญมาบรรยายเพื่อให้การบรรยายมีคุณค่า และไม่ยาวเยิ่นเย้อ

(๓) เรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ให้สับสน

(๔) เรียงเหตุการณ์ที่ตื่นเต้นที่สุดไว้ท้ายเรื่อง เพื่อจูงใจให้ผู้อ่านผู้ฟังติดตามเรื่องไปจนจบเรื่อง

๓. การเสนอบทบรรยาย

(๑) แทรกบทพรรณนา เพื่อให้การบรรยายมีชีวิตจิตใจ

(๒) ขมวดเป็นคำถาม แล้วคลี่คลายเป็นคำตอบเพื่อให้การบรรยายน่าสนใจ

(๓) ผูกเป็นบทสนทนา แทนการบรรยายคนเดียว เป็นอีกวิธีหนึ่งทำให้การบรรยายน่าสนใจ

(๔) นำตนเองเข้าไปมีบทบาทในการบรรยาย โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ เช่น ข้าพเจ้า ดิฉัน

เป็นกลวิธีที่ใช้เมื่อต้องการให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้บรรยายกับผู้อ่านผู้ฟัง หรือเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับผู้บรรยาย

กลวิธีการพรรณนา

๑. วิเคราะห์สิ่งที่จะพรรณนา เพื่อให้เห็นรายละเอียดว่าสิ่งที่พรรณนาประกอบด้วยอะไรบ้าง

๒. หาความสัมพันธ์ของสิ่งที่วิเคราะห์ได้ เพื่อนำมารวมให้เป็นภาพหรืออารมณ์เดียวกัน

๓. พรรณนาโดยเน้นลักษณะเด่น เพื่อให้ผู้อ่านผู้ฟังทราบทันทีว่าเป็นภาพอะไรหรืออารมณ์ใด แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงลักษณะประกอบด้วย เพื่อให้ได้ภาพหรืออารมณ์ที่ครบถ้วน

๔. เลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมทั้งเสียงและความหมาย เพื่อให้ผู้อ่านผู้ฟังเกิดจินตภาพหรืออารมณ์สะท้อนใจ โดยใช้ศิลปะการประพันธ์และโวหารภาพพจน์ที่เหมาะสม

ข้อสังเกต

ถ้าข้อสอบยกข้อความที่เป็นการพรรณนามาแล้วถามว่าผู้เขียนเป็นบุคคลเช่นใด หรือมีลักษณะอย่างไร คำตอบที่ถูกต้องคือ “ช่างสังเกต” ทั้งนี้เพราะคนช่างสังเกตเท่านั้นที่จะเก็บรายละเอียดและความสัมพันธ์ของรายละเอียดเหล่านั้นมาพรรณนาให้ผู้รับสารเห็นภาพและเข้าถึงอารมณ์ได้

ตัวอย่างข้อสอบ

ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๑-๒

ผู้เข้าไปในหุบผาแห่งบุปผชาติจะมีความรู้สึกที่เดินอยู่ระหว่างนมชั้น เขาปลูกดอกไม้สีเป็นแถบๆ ไปบนเนินตลอดทางเดิน เมื่อมองดูจากที่สูงหรือเนินเล็กๆ จะเห็นสีชมพู สีม่วง สีเหลืองเป็นสายยาวเป็นชั้นๆ มีสระเล็ก ๆ และมีต้นไม้เป็นกอ ๆ จัดไว้อย่างสวยงามตามทางเดิน

๑. ข้อความข้างต้นใช้วิธีเขียนแบบใด

๑. บรรยาย

๒. พรรณนา

๓. อธิบาย

๔. บรรยายและพรรณนา

๒. สารข้อใดที่ไม่อาจอนุมานได้จากข้อความนี้

๑. ความตื่นตาตื่นใจของผู้ประสบ

๒. การปลูกต้นไม้อย่างมีระเบียบ

๓. ความงามอย่างละลานตาของสวนดอกไม้

๔. สวนพฤกษชาติเขตร้อนของต่างประเทศ

๓. เขาไม่กล้าแม้แต่จะขยับตัวไต่ลงที่บันหวู่หรืออยู่ข้างหู ก่อนที่จะเกาะกอดและกินเลือดของเขาจนเกินอิม ด้วยเกรงว่าเสียงขยับตัวเพียงแกรกเดียวอาจทำให้เจ้าลายพาดกลอนตัวใหญ่นั้นกระโจนเข้ามาขย้ำเขา ภายในปริบตา”

ข้อความนี้ใช้โวหารตามข้อใด

๑. บรรยายและอธิบาย

๒. บรรยายและพรรณนา

๓. พรรณนาและอธิบาย

๔. บรรยายและเปรียบเทียบ

๔. ข้อความต่อไปนี้ใช้กลวิธีการเขียนตรงตามข้อใด

๑. เมื่อถึงเทศกาลกินเจ ร้านที่ขายอาหารเจจะปักธงเหลือง

๒. “เจ” เป็นคำจีน แปลว่า อูโบสถ แต่คำ “เจ” ที่เขียนบนธงนั้นแปลว่า ไม่มีคาว เขียนด้วยสีแดง เป็นสีแห่งมงคล พื้นที่สีเหลืองของธงเป็นสีของผู้ทรงศีล

๓. คนที่กินเจจะไม่กินเนื้อสัตว์และจะถือศีลตลอดเทศกาล

๑. ๑. การบรรยาย

๒. การอธิบาย

๓. การบรรยาย

๒. ๑. การบรรยาย

๒. การพรรณนา

๓. การอธิบาย

๓. ๑. การอธิบาย

๒. การอธิบาย

๓. การบรรยาย

๔. ๑. การอธิบาย

๒. การพรรณนา

๓. การอธิบาย

นอกจากนักเรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับ การอธิบาย การบรรยาย และการพรรณนาแล้ว นักเรียนควรมีความรู้เกี่ยวกับโวหารการเขียน ๕ โวหาร ดังนี้

๑. บรรยายโวหาร คือ การบรรยายตามที่กล่าวไปแล้ว
๒. พรรณนาโวหาร คือ การพรรณนาตามที่กล่าวไปแล้ว
๓. เทศนาโวหาร คือ โวหารในการสั่งสอน
๔. อุปมาโวหาร คือ โวหารเปรียบเทียบ
๕. สาธกโวหาร คือ โวหารในการยกตัวอย่างขึ้นมาเปรียบเทียบให้เกิดความเข้าใจ

ตัวอย่างข้อสอบ

ให้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๑-๒

“เมื่อเราฟังหรืออ่านเรื่องราวใดๆ เราต้องคิดตามไปด้วย ไม่ใช่ปล่อยให้จิตใจไปตามยถากรรม อย่างฟังเสียงนกเสียงกา”

๑. ข้อความข้างต้นนี้ ผู้เขียนใช้โวหารชนิดใด

๑. บรรยาย	๒. เทศนา
๓. อุปมาและบรรยาย	๔. อุปมาและเทศนา

๒. “ฟังเสียงนกเสียงกา” ในข้อความข้างต้นนี้มีความหมายตามข้อใด

๑. ฟังแล้วไม่คิด	๒. ฟังแล้วไม่ต้องคิด
๓. ฟังแล้วเบิกบานใจ	๔. ฟังแล้วไม่เข้าใจความหมาย

๓. “การแพร่ข่าวโดยขาดความระมัดระวัง หรือแม้แต่คำพูดง่ายๆ เพียงนิดเดียวก็สามารถจะทำลายงานที่ผู้มีความปรารถนาดีทั้งหลายพยายามสร้างไว้ด้วยความยากลำบากเป็นเวลาแรมปี หากจะแก้ตัวว่าการพูดพล่อยๆ เพียงสองสามคำนี้เป็นเรื่องเล็ก ไม่น่าจะเก็บมาถือเป็นเรื่องใหญ่เลยก็ไม่ถูกเหมือนฟองอากาศชนิดเดียว ถ้าเข้าไปอยู่สายเลือดก็จะสามารถปลิดชีวิตคนได้ทุกคน”

ข้อความข้างต้นนี้ใช้กลวิธีการนำเสนอตามข้อใด

๑. อธิบายและอุปมา	๒. อธิบายและบรรยาย
๓. พรรณนาและอุปมา	๔. พรรณนาและบรรยาย

ให้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๔-๕

เขาเคยผ่านความขมขื่น ความกดดันที่บีบคั้นและความยุติธรรมมามากต่อมาก แต่เขามองไม่เห็นว่ามีปัญหาชีวิตเหล่านี้จะแก้ไขอย่างไรจึงจะลุล่วงไปได้ มันดูใหญ่โตสลับบัซซันสุดวิสัยสามารถและมีดีเหมือนกับความมืดมนของเวลากลางคืน ในห้องที่เขากำลังนอนอยู่ แม้ตาจะเบิกโพลงก็ยังไม่สามารถเห็นปลายตีน แขน หรือแม้กระทั่งปลายจมูกของตนเอง

๔. จากข้อความข้างต้น อาจอนุมานได้ว่าเขาคงอยู่ในสถานการณ์ใด

๑. เข้าตาจน	๒. ลึนไร้ไม้ตอก
๓. ผีซ้ำด้าพลอย	๔. เลือดตาแทบกระเด็น

๕. ข้อความนี้ใช้กลวิธีการเขียนแบบใด

๑. อธิบายให้เหตุผล	๒. บรรยายและอุปมา
๓. บรรยายและพรรณนา	๔. อธิบายไปตามลำดับเรื่อง